

SZILÁGY-SOMLYÓ

TÁRSADALMI HETILAP.

Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési díjak:
egész évre 4 frt, fél évre 2 frt; községi jegyzőknek és tanítóknak egész évre 3 frt.
Magán hirdetések díja:
Háromszor hasábozott garmond sorért 5 kr; bélyegdíj minden beiktatásért 30 kr.
Hivatalos hirdetések díja:
Egyszeri közlésért teki írt nélkül a szöveg nagyságára, bélyegdíjjal, nyugtá-bélyeggel és támlappal együtt 3 frt.
Nyilttér soronként 30 kr.
többszöri hirdetésnél kedvezmények nyújthatnak.

A lap szellemi részét illető levelek a szerkesztőséghez, pénz küldemények és hirdetések a kiadóhivatalhoz címezendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Bérmentetlen levelek csak ismert kéztől fogadhatnak el.

Előfizetési felhívás.

Lapunk az 1894-ik évben XII-ik évfolyamába lépett.

Miként felelt meg azon feladatának, mit a mai kor egy vidéki társadalmi hetilaptól elvárhat, annak elbírálását nyugodtan bizzuk olvasóinkra.

Mi a XII-ik évfolyam küszöbén sem állunk elő hangzatos ígéretekkel, hanem lapunknak Szilágy-Somlyó város és vidéke érdekei előmozdítását — s a közügy elfogulatlan szolgáltatását — tüzzük ki célul jövőre is.

Kérjük e város és vidék közönségét, hogy feladatunk teljesítésében — úgy szellemi támogatásukkal, mint előfizetők gyűjtésével — segítségünkre legyenek.

A „Szilágy-Somlyó” nem a kezdet nehézségeivel küzdő, hanem XI. év tapasztalatain nyugvó organuma e vidéknek, hivatta van tiszta tükrét adni a mi társadalmi s közéletünknek.

A közönségtől függ, hogy e tükör torzalatot ne mutasson, a közönségtől függ, hogy lapunk feladatának jövőre is megfelelhessen.

Előfizetési árak: Egész évre 4 frt, félévre 2 frt évnegyedre 1 frt.

A „SZILÁGY-SOMLYÓ”
SZERKESZTŐSÉGE ÉS KIADÓHIVATALA.

Jókai Mór.

Két napon át ünnepelt Budapest székes főváros és vele Magyarország közönsége.

E hó 6-án és 7-én ünnepelte meg

Jókai Mórnak, a magyar regény- és elbeszélő irodalom fejedelmének, egész Európa előtt bámulattal ismert, elképzelhetetlen termékenységu írójának irodalmi munkássága 50-ik évfordulóját.

E nagy napokról, melyekhez hasonlót író még soha meg nem ért, olvasó közönségünk a napilapokból teljesen tájékozva van, mi csak öszintetiszteletünknek kívánunk kifejezést adni, midőn ez igénytelen sorokkal lapunk élén a jubileumról mi is megemlékezünk s kívánjuk, hogy a hazánk e nagy szellemét az Ég még sokáig tartsa meg!

Jókai már kora gyermekéveiben árvaságra jutott s mily egyszerű példája e nagy ember annak, hogy az erős akarat s a kitartó szorgalom hová fejlesztheti az embert s egy rövid élet alatt, minő óriási munkát képes elvégezni az, aki életének minden percét helyesen feltudja használni.

A művek, melyeket írt, meghaladják a 300 kötetet. Ebből a költő minden egy-egy évre legalább is hat kötet esik.

Hát még ezenkívül az a temérdek ujságcsikk, a miket megírt, mily rendkívüli munkásságot igényelt.

Pedig nem mindég írt ám az ötven év alatt, mert 1848-ban karddal csinálta ő is a regényeket.

A nemzet megkívánta jutalmazni s meg is jutalmazta úgy, hogy íróit még így meg nem jutalmaztak soha, sehol.

A jubileum napján nem volt az országnak nevezetesebb városa, vagy testülete, mely küldöttségileg ne tiszteltetett volna, azok pedig melyek személyes küldöttséggel nem véhettek

részt, emlékiratokkal kívánták leróvni tiszteletük adóját.

Ez alkalomból összes művei nemzeti diszkiadásban újból kiadtván, az erre begyűlt előfizetésekből 100,000 forintot adott át a rendezőbizottság tiszteletdíjúl az ünnepelt költőnek. Ezenkívül megszámlálhatlan a szebbnél szebb ajándéktárgyak sora, melyekkel testületek s egyesek kedveskedtek a nagy írónak, ki Magyarországot híret őt világrésszel ismertette meg, mert művei minden nevezetesebb nyelvre le vannak fordítva, abból minden népek olvashatják a magyar nép nemes tulajdonait, ismerhetik hazaszeretét.

Városunk nem vett részt az ünnepélyen küldöttségileg, hanem üdvözlő feliratot küldött.

A felirat, mit Hegedüs Sándor városunk irodalmi téren már kedvesen ismert főkapitányam, int helyettes főjegyző fogalmazott, következő:

Ünnepelt költőnk!

Mélyen tisztelt hazafi!

Egy félszázados költői pálya megünneplésére készül nemzetünk.

E félszázados pálya dicsősége, fénye az ön nevéhez van fűződve, a mely név hallatára minden magyar szíve lelkesedéssel dobban fel.

Szilágy-Somlyó városának hazafias közönsége, mely a hazát és nemzetet ért nehéz megpróbáltatások idejében a honfűből, annak küzdelmeiből, mérhetlen szenvedéseiből egyaránt kivette a maga részét, osztozni kíván abban az örömnépben is, a mikor egy nagy és hálás nemzet — ünnepelt költőjének — félszázados pályabérül átnyújtja az elismerés, hódolat,

szeretet és hála drága leveleiből font koszoruját.

Ünnepelt nagy költőnk! Hosszu, küzdelmes és nehéz volt a pálya, a melyet ön dicsőséggel megfutott. Hosszu, — mert ötven év csaknem egy emberöltő, küzdelmes és nehéz, mert volt idő, midőn e nemzetet mély csüggedés, sötét idők szállták meg, melyek a legerősebb férfi szívet is hatalmukba ejtették.

És ekkor ön volt egyike azon keveseknek, kik a lángész és költészet magasan lobogó szövétnévével előljárva fényt hintett a sötétségbe, s megmutatta az irányt, a merre haladnia kell.

Isten különös kegyelméből nyert zsenije, a magyar nemzet iránt való végtelen szeretete, csüggedést nem ismerő nagy lelke, mint a terebélyes fának széjjeloszló gallyai ágaztak el e nemzet között, összetartva, erőre és összetartásra serkentve azt; buzdítva bátorítva, a reménység kifogyhatatlan s gyógyító balzsamát hintve a mélyen megsebzett s elcsüggedt honfiúi szívekbe.

Ön egyike azon nagyjainknak, ki méltán elmondhatja:

„Zengettük a jövő reményit,
Elsírtuk a mult panaszát,
Dicsőség fényével öveztük
Körül a nemzetet s hazát,
Minden dalunk friss zöld levél
Gyanánt vegyült koszorujába...”

E nemzet, mely régi régi szent erényével megbecsülni szokta nagyjait, ezért nemzeti ünneppé emelte azt a napot, mely a végtelen és határtalan időben pihenő nyugpontja lesz az ön ötven évi bámulatos és szakadatlan írói munkásságának.

A „Szilágy-Somlyó” Tárcája.

Jókai.

Félszázados írói jubileumára.

Van-e méltó szó, a mely őt dicsérje,
A mindig hivat, igazat, nagyot?
Gyöngé a lantnak zengőhuru érce,
Hangot a dal, ha nevéből kapott;
Ő egy nemzetnek örök dicsősége,
Hozzá hasonlót hosszú századok, —
Mik elmultanak, még alig születnek:
És mégis róla zendül most ez ének.

Milliók szíve forró dobbanása
Egyetlen hanggá válik e napon.
S a hódolat, melynek még nem volt mássa:

Nagy nevét zengi millió ajakon.
Hozzá sovárg a lélek édes vágya,
Midőn őt látja amaz alapon,
Mit oly magasra épített magának,
Hogy arról fénye nemzetére árad!

És ez a nemzet ünnepelni jött el,
Hogy a lángésznek tartson ünnepet,
Az égi lángnak, mely nincs fedve köddel,
Mely bevilágít hegyet, völgyeket:
És megtelik minden szív szent örömmel,
Hogy látja őt egy félszázad felett,
Ki életében — már is halhatatlan:
Mert az ő fénye ég — kiolthatatlan!

De nem hideg fény ég az ő lelkében,
Mely mint a Szíriusz csak felragyog,
Hideg sugárít hintve szét az éjben,
Mint a hogy szokták ezt a csillagok:
Ő fellobog az istenek tűzében,
Érzései mind teremnek napok:
Érezzük hevét ama sugaraknak,
Melyekből tündérvirágok fakadnak!

Mily pazar kézzel szórja szét virágít:
Romok felett is életet teremt;
Lelke még a romokba is világít,
Hogy megmutassa, mi van odalent;
A fájdalomtól boldogságba kábit;
Megvigasztalja a reménytelen,
S annak, kit megmárt az élet kigyója:
Rézki gyót emel és lesz gyógyítója!...

Oh, volt idő, mikor mély gyászba minden, —

Halálos volt a sötét nyugalom.
Véltük: elhagyott már az örök isten.
Mi lett az ország? ... egy nagy sirhalom,
Megrendült lelkünk az igéi hitben:
Már azt sem hittük, hogy van fájdalom.
A próféták is mind elhallgatának.
Bús éjjelen a sötét tetszhalálnak.

S midőn ocsudva ébredezni kezdtünk,
Érezni — hogy fáj! — a bilincseket:
Megvillant fényes lángesze felettünk,
Mint az „Ur lelke a vizek felett”:
Szívünk reménye akkor újra feltűnt,
Hogy jönni fog újra egy napkelet,
S bár még körülvelt minket a nagy éjjel:
De ő virrasztott tündérszép mesével.

A költészetnek istenerejével
Fölszárítá a véres könnyeket;
A nemzet sebet gyöngéden kötö el;
Munkában élt át nappalt, éjeket;
Majd könnyezve, majd édes nevetéssel
Ébresztgeté az új reményeket:
És megtanított hinni és remélni,
Hogy újra fog még ez a nemzet élni!

Álmokat látott, miket elbeszélve,
Lelkünköt vitte fényes szárnyain;
A szebb jövődöt szötte a regébe:
Mi sejtettük azt az ő álmain.
Ez volt szívünknek igaz enyhülése,
Melyről midőn eltűnt a szikla-kin,
Miként hajdan az Urnak sirboltjáról,
Keblünk — éreztük, tetterőre lángolt!

Oh nagy, csudálatos az Ég kegyelme,
Mely nekünk benne egy Váteszt adott!
Igy egyesülve aranyszív, lángelme:
A nemzetélet mélyeig hatott;
De véghetetlen fennkölt honszerelme
Adta kezébe azt a balzsamot:
Melylyel enyhített, gyógyított, vigasztalt.
S lelkünknek nyújtott megterített asztalt.

És nyújt ma is. Az istenek kelyhéből
Táplálja ma is egyre nemzetét.
És Európa az ő nagy nevéből —
Ez ünnep ma hangzik szerteszét.
Nem vehetik el szívét nemzetétől,
De megcsudálják lángoló esztét:
Az örök munka ragyogó lelkének
Hármonáján végtelen dicsőnek!

Oh hozzatok babért ma a dicsőnek
Hazám fiai és leányai:
Mutassátok meg a jövő időnek,
Hogy mi nektek ma — Jókai!
Századok után évszázadok jönek,
Kirái akkor is fogják mondani:
Ő a magyar faj örök dicsősége,
Ő halhatatlan nemzete szívébe!

KOMÓCSY JÓZSEF.

Hogyan lett Jókai Mór regényíróvá.

Jókai így mondja el:
Hadd mondjam el azt, hogyan lettem én regényíróvá.

Előrebocsátom, hogy hiszek az isteni gondviselésben és hogy sorsomat Isten intézte el. Ő akarta, hogy regényíró legyek.

Hiszen családomnak a címere is kész regény. Ütközet volt a magyar király és a török vezér között. Egy fiatal zászlótartó felfedezi a királynak, hogy a spanyol tüzerek meg vannak vesztegetve az oszmanoktól: szándékosan rosszul lőnek. Lőjj te jobban! mond neki a király. Erre a zászlótartó odalép az ágyuhoz, célba veszi a török vezér sátorát s úgy oda talál a szakálás golyóval, hogy a török vezér halva terül el. Ez mind le van festve a Jókai nemzetség paizsán; rajta van a zászlótartó az ágyuval a veres mezőben, alatta a török tábor a félholdas

S e város a magyar haza szent földének csak igénytelen testrésze ugyan, de közönsége hazafiságban, lelkesedésben és nagyjai iránti hódolatban mindig az első között járt. Ezért örömmel ragadja meg az alkalmat, hogy önnek, koszorus költőknek, kinek írói munkássága, mint üstökös fénye ragyogja be minden nemzetek által bámulatra hazai irodalmunk egét, ötven éves írói jubileuma alkalmával a magyar nemzet által átnyújtandó koszorújához megküldje az elismerés, hódolat, szeretet és hála soha sem hervadó babérleveleit; kívánva — boldog újévet, s kérve szívből az Egek urát, hogy önt, mint nemzetünk legnagyobb költőjét, sokáig éltesse s ne csak mint költő legyen halhatatlan, de utódjaiban mint holdog nagyapja is sokáig éljen!*)

Kelt Szilágy-Somlyó város képviselői közgyűlésének 1893. évi karácsony 30-ik napján tartott rendes közgyűléséből.

Az ünnepély Budapesten a Vigadóban folyt le, városok, törvényhatóságok és testületek küldöttségei — a mit egy négy-öt ezer főre tehető közönség — annyira megtöltött, hogy a magán egyének tisztelgő s az ünnepélyen részt venni kívánók nagy száma kiszorult.

Kimagasló részét képezte az irodalmi ünnepélynek Mikszáth Kálmán által írott és a nemzeti színház művésznöje, Csillag Teréz által felolvasott „Jókai Mórok” című csevegése, melyet mai számunkban közlünk.

Maga a koronás magyar király Első Ferencz József ő felsége is sietett a jubiléus költőnek elismerését kinyilvánítani. A szomszédos Szerbia királya, szintugy Bulgária fejedelme is szerencsekívánataikkal keresték fel a költőkirályt. Özönnel érkeztek külső országokból az üdvözlő levelek és táviratok.

Egy nemzet, melynek ilyen nagy

*) Az üdvözlő feliratban célzás foglaltatik arra, hogy Jókai egy régen óhajtott s várva-várt örömnaphoz is közel áll. Leánya Fesztly Árpádné éppen a jubileumhoz nem messze eső napokban anyává lesz. Így az isteni gondviselés a jubileumra oly meglepetést készített elő a nagy költő számára, a mely azt végtelen boldoggá teszi. Mint nagyapja unokáját karjai közt ringathatja.

Szerk.

embere lehet, — egy nemzet, mely az érdemet, a munkát ily hatalmas ünneppel tudja elismerni, méltó arra, hogy az itt betöltött küzdelmes ezredév után, újabb ezredévet, — a békés fejlődés újabb ezredévet — kezdje és érje el s méltó arra, hogy kebeléből újabb és újabb lángszellemek születzenek, kinek világánál nőjön nagy a hatalmassá a magyar.

A debreceni egyetem.

Szószóelőjakképpen annak a nagyszabású mozgalomnak, a mely a debreceni egyetem megalapítása érdekében indult meg, a mozgalom vezetői egy kis füzetet küldenek szerte az országban. A füzet magában foglalja az ev. ref. zsinat és a tisztántuli ev. ref. egyházkerület felhívását a mozgalom pártolására, továbbá Balogh Ferencz, Bacsoni Lajos dr., Márk Endre beszédét, a melyeket az egyetem tárgyában október 27-én tartott értekezleten mondtak el. Mindezekből világosan kitűnik a mozgalom jogosultsága, célszerűsége, szükségessége és mindezek alapján mi is az eszme pártolására, támogatására hívjuk fel a magyar kultúra híveit.

A felhívás, mely mellett a füzet szerkesztőségünkhöz is megküldve lett, így szól:

Az ev. ref. egyház törvényhozó képviselője, a méltóságos zsinat, debreceni ev. ref. főiskolának philosophiai facultással és tanárképzővel fejlesztését határozta el és e célra az adományok és alapítványok gyűjtését elrendelte. Debrecen és nagy vidékének közönsége még többet óhajtott: legyen itt, édes hazánk északkeleti nagy vidékének egyeteme, hol az ifjúság a tisztas multu és kollegiumban hagyományos és nemzeti szellemen, hazafias környezetben és érzelmen nyerhesse meg tudományos kiképzését.

A magyar nemzeti művelődés, hazafias szellemen való neveltetése a haza reményeinek, fejlődő oszlopainak mindenkor azok közé tartozott, a miket a nemzeti kegyelet és öntudat melegen karolt föl; azok közé kell tartoznia ma, midőn egy ezredév határvonalán állunk, hol a mult dicső eseményei mellett a megpróbáltatások nehéz küzdelmei annyiszor viharzottak el felettünk; hol az újabb ezredéves fennállásra gondolva, hazafias kötelességünk felkarolni és megerősíteni mindent, mi a létért bekövetkezhető nagy harcokból való dicsőséges kibontakozásra biztosítékot szolgáltat. A nemzeti kultúra fejlődésében, a nemzeti szellemű nevelésben áll a biztosíték leginkább, úgy bent itt a hazában idegen, romboló törekvésekkel szemben, mint kívülről jövő támadások esetén.

Méltán tűzte ki tehát a közóhajtas debreceni főiskolának egyetemmel fejlesztésé-

nek nagy célját; méltán hozta meg már eddig is a nemzeti öntudat tisztá forrásából fakadt lelkesedés jelentékeny áldozatait, méltán nyilatkozik e lelkesedés nap-nap után újabb áldozatokban.

Azt hisszük azonban, hogy a midőn nemzeti szellemről indittatva hazafias célvalóságában táraozunk: bizalommal és e gyamolítás reménységével fordulhatunk távolabbi vidéken lakó honfitársainkhoz is, hogy részvételökkel erősítsenek és áldozatkészséggel segítsenek nagy törekvésünkben. Egy város magában nem elég erős ily nagy alkotásra; a vidék szeretete és buzgótsága sem nyújthat annyit, mennyi a nagy cél teljes valódiságára elegendő. Főiskolánk homlokán lévő feliratról olvasható ma is, hogy ez ősi intézet colossalis épülete magyarországi egyes jöltevek adakozásából épült. E forráshoz fordulunk bizalommal, hogy e főiskola fejlődését és megújulását a nemzet-től nyervén, legyen szelleme, mint volt mindig, valóban nemzeti és szabad; jótékony hatása, mint a forrás, melyből megújul, édes hazánkra egészen kiterjedő. A nemzeti Génusz ihletésére buzduktunk fel lelkesedésre a nagy cél iránt, e Génusz szelleme hassa át honfitársainkat, hogy támogatásunkra siessenek! A hazafiság szent érzelme tegye lehetővé, hogy főiskolánkra, a nemzeti szellem és közművelődés teljesen kifejlesztett és megerősített ezen ősi várára vehesse fényét nemzetünk újabb ezeréves életének hajnalát.

A midőn tehát e füzetet, melyben a nagy alkotás indokai foglaltatnak, megküldeni szerencsénk van, tisztelettel kérjük az igen tisztelt címet, hogy nemzeti és hazafias nagy célunkat szíves figyelmére méltatni, iránta a méltányolást, gyamolítást saját körében terjesztési és erősítési, szíves adomány-nyal, vagy alapítvánnyal elősegíteni és becses adományát a főiskola helyi felügyelőjéhez, Kiss Áron ev. ref. püspökhöz, küldeni méltóztatassék.

Debrecen, 1893. november hó.

Kiváló tiszteletünk kifejezésével a debreceni egyetem ügyében kiküldött bizottság nevében:

Kiss Áron
püspök.

Gr. Degenfeld József.
Simonffy Imre.
kir. tanácsos polgármester.

Vádlóból vádlott.

Mint olvasóink előtt ismeretes, a sz. somlyói önkéntes tüzoltó-egylet parancsnoksága panaszt emelt volt a városi képviselőnél s vele egyidejűleg a m. kir. belügyminiszternél a helybeli csendőr őrsparancsnokság ellen azért, mert az egyletnek a mult évi aug. 20-án tartott magán mulatságát a csendőrök jelenléttel megzavarták s hivatalos szolgálati körüket átlépték volna.

A belügyminiszter a hozzá beadott panaszt elutasította s nemcsak hogy a tüzoltók panaszát eként teljesen alaptalannak mondotta ki, sőt az összes vizsgálati iratokat a zilahi királyi ügyészséghez rendelte áttétetni.

A tüzoltók közelebbi parancsnoksági ülésben tárgyalták a belügyminiszter jelzett elutasító határozatát és a nagy többség, élén a főparancsnokkal, azon nézetben vala, hogy majd az ügyészség által megindítandó bünvizsgálat fog a tüzoltóknak igazat szolgáltatni s majd annak befejeztével fognak a csendőrség eljárásával szemben fényes elégtételt nyerni.

Eme felfogás következménye aztán, mikép elhatározatott, hogy mindamaz egyleti tagoknak, akik ezen ügyben Zilahra beidéztenni fognak, összes költségeit a tüzoltó-egylet pénztára fogja hordozni.

A parancsnoksági gyűlésben azonban olyan ezzel ellentétes nézet is lett hangoztatva, miszerint a belügyminiszter elutasító válasza már teljesen befejezte volna azon kérdést, hogy szenvedett-e sérelmet a tüzoltó-testület, avagy sem s így kapjon-e és minő elégtételt? Sőt az ellenvélemény határozottan oda nyilatkozott, hogy eme nézet szerint az ügy a tüzoltó-testülettel szemben teljesen bevégeztet dolog, a mi most fog következni, az már nem a testületnek közügye, hanem a többször emlegetett zsandárkérdéssel közelebbről érdekelt egyes egyéneknek magánügye lehet, — miből kifolyólag nagyon is helytelenített az elhatározás, hogy az egyleti tagoknak emez ügyben való Zilahra utazási költségei — az ügygyel most már semmi szorosabb összefüggésben nem álló — tüzoltó-egylet pénztárából fedeztessenek.

Mi magunk sem tartjuk ez ügyet még teljesen befejezettnek, legalább is annyira nem, hogy amaz ígérletünket, hogy ez ügghöz, mint teljesen bevégeztet dologhoz hozzá szóljunk, már most beválthassuk. — De azt hisszük, hogy a tüzoltó-egylet mint testülettel szemben, a belügyminiszteri határozat teljesen befejezte az ügyet (hogy a testület panaszára fogantatosítottá megfelelő vizsgálat, vagy sem és a testület panasza jogosan vettett-e el, avagy sem, az ide nem tartozik) s nézetünk szerint az iratok a dolgok jelen állásában éppen nem azért lehetnek a királyi ügyészséghez áttéve, hogy ott a várt fényes elégtételt megkapja, hanem azért, hogy a csendőr őrsrel szemben állítólag felmerült szóbeli bántalmazásokért, esetleg netalán elfordulhatott hatóságelleni erőszak, avagy közhatalom elleni igazgatás, hamis vád s több eféle büntényekért az arra érdemesek megfelelő jutalmukat megkaphassák s így mi azt hisszük, hogy az iratoknak az ügyészség-

sátoraival, a vezér a közép sátorban: csak egy fiatal hajadon hiányzik, a ki a koszorut a hős zászlótartó fejére feltegye s kész a regény.

Ezt hallottam én elbeszélni, mikor még nagyon kicsiny voltam, az édes apától. — Neki is voltak költői és művészi hajlamai. Emlékszem azokra a jó vastag papirosra írt verses könyveire, a mikhez igen szépen rajzolt és kiszínezett képek voltak festve. Aztán milyen szépeket tudott nekem az én jó atyám mesélni a Szalonnávról, — Csalóka Péterről, — Hüvelycsik Palkóról, — a Faruas komáról, meg a Jövendőmondó cigányasszonyról. Édes apám is költővé lehetett volna, de hát ő ügyvéd volt és a városi árvák vagyonának a pénztárnoka, hanem azért sok szép történetet tanulhatam én tőle.

Volt aztán már az elemi iskolában is egy kedves tanítóm, Székely János, — a lecke után sokszor ott tartott az iskolában s mesélt nekem régi szép adomákat Mátyás királyról, Mária Terézia udvari bolondjairól s mondott talalós meséket, a mik közül erre az egyre emlékszem ma is:

Az elseje mindig fur, a vége a lány előtt csipked s szur: ha kitaláls is furcsa, ha nem találs is furcsa.

Ezek mind arra buzdítottak, hogy én is csináljak talalós meséket, még pedig versekben. Az első siker pedig arra ösztönzött, hogy még merészebb kísérlet tegyek. Írtam is egy-két hosszabb verset.

Történt, hogy odafenn járt akkor Komáromban Tóth Lőrincz, a tudós akadémiai pályakoszorúzott író s meglátta az én két versemet, elhozta Pestre s kiadatta a Regélő, a másikat meg a Társalgó című ujságban s alányomtatva az egész nevemet, életkorommal együtt. Kilencz éves voltam. Ezzel el volt döntve,

hogy nem lesz belőlem sem szolgabíró, se viczeffiskális.

Tíz éves koromban a szülőim cserébe adtak. Régi szokás volt ez: két család összebeesélt; az egyik lakott Pozsonyban, a másik Komáromban; az egyiknek a gyermekei nem tudtak magyarul, a másikéi németül: kicserélték őket. Családi gond, jó iskola, egyforma mind a két helyütt. — A Pozsonyban lakó Zsigmondy tanár fia és leányai voltak az én testvéreimnek és nekem a helyetteseim Komáromban. Nekünk is, azoknak is, mindenikünknek volt egy édes anyja Komáromban és egy „libe Mutter”-je Pozsonyban. Ugy tekintettük egymást, mintha testvérek volnánk.

Az akkori tanítási rendszer mellett már a 11 éves gyermeknek kellett tanulni költészetant, irálytant, természetesen latinul, aztán meg a kegyetlen görög nyelvet. De mind hasznát vehettem én azoknak!

Mikor Pozsonyból hazakerültem, már akkor az én feledhetetlen jó apámat halálos betegen találtam. Még abban az évben meg kellett ismernem azt a mérhetetlen nagy fájdalmat, a mi az árvaságra jutás. Ez annyira összetörte a lelkemet, hogy halálos beteg lettem utánna s csak áldott jó Eszter néném ápolásának köszönhetem, hogy megmaradtam.

Ekkortáiban hozta elem a sors azt a férfit, a kinek befolyása az egész élettemre kihatott, Vályi Ferenczet. Előbb tanárom volt. Később sógorom lett, ki nénémét elvette. — Egyszerű, szigorú ember volt. Sokoldalú tudományos műveltséggel bírt. Nemcsak azt tanította s nemcsak azokban a tanórákban, a mik kötelezett tantárgyak és órák voltak, hanem minden félét, a mi az életben hasznos, a mi a műveltséget kiegészíti. Reggeltől estig foglalkozott a lélekműveléssel. Senki sem sokalta meg. Ugy tudott

tanítani, hogy az gyönyörűség volt. Egy évben előszedette velem a gimnázium könyvtárából a nagy régi könyveket s azokból készített velem tanulmányokat s három év alatt megtanított franciául, angolul és olaszul. Igaz, hogy mindennap télen-nyáron már öt órákor reggel ott kellett lennem az ő írószobájában, de azt meg is szoktam, úgy, hogy most is hajnalban kelek föl s tíz óráig dolgozom; mikor más ember felkel, már akkor én elvégeztem s járok a mindennapi dolog után. Ezalatt mindennapi gyakorlataim voltak a szónoklattan és a költészetten feladványai.

Tizenhétéves koromban a pápai főgimnáziumba küldött el szeretett jó anyám, ahol akkor kitűnő tanári kar volt: Tarcy, Bocsor, Stettner, mind elsőrendű tudom. tekintélyek, a kiknek előadásait örömmel hallgatni. És azután a jó sors itt oly tanulótlársak közé hozott, a kiknek a szelleme nemes versenyre kényszerített. Ott voltak Kerkápolyi, Petőfi, Petrich, Soma, Gondol Gábor, Bárány Gusztáv, Bathó Bálint, Gaál Péter: mind olyan nevek, a miknek a betűi maig is fényesek. Ott volt képzőtársasága a fiatalágnak, a hol irodalmi műveket olvastak fel, azokat bírálatra kiadtuk, a bírálatokat is felolvastuk, ebben az évben egy Tavaszcímű könyvet is szerkesztettünk, ebben jelent meg első elbeszélésem.

Pápan gyakran fájt a mellem, elhittetem magammal, hogy tüdővészben vagyok. Jó anyám azt hitte, hogy a pápai éles levegő és meszes víz a bajom s elküldött az áldott levegőjű alföldre, Kecs-kemétre, a jogi tanfolyamra. Áldott legyen érte. Mert itt lett belőlem ember, e derék tösgyökeres magyar városban és különösen itt lett belőlem magyar író. Itt ismertem meg az igazi népet a maga kifogyhatatlan változatosságában, a néphumort, a puszták világát. Egész írói

működésemmek az alaphangulatát itt sajátítottam el s e mellett testileg is megerősödtem. Tizennyolcz éves voltam, mikor az első szindarabot írtam (1843.) aminek a címe „Zsidó fiú.” Ezt a művet Petőfi másolta le, minthogy pályamű volt, idegen kézírásnak kellett lenni s az akadémiai pályázaton dicséretet nyert e szindarabom. A munkának természetesen nagy hibái voltak. Vörösmarty és Bajza nagy nevű íróink atyai szeretettel hívtak magukhoz és nem restelték naphosszant fáradozni velem, hogy ezeket a hibákat kiigazítsanak segítség. Utoljára pedig mégis csak azt mondtam: Irok én ennél jobbat, menjen ez a semmiségbe. S a Zsidó fiú című szindarab sohasem jelent meg nyomtatásban. A tárgyat később feldolgoztam Fortunátus cím alatt novellának. Tizenkilencz éves koromban írtam az első regényemet a „Hétköznapi” című könyvet. Ezután nem kellett nekem a prókátorság. Tavaly mult ötven éve annak, — hogy a legelső elbeszélésem az olvasóközönség elé került. A címe „Isten ítélet.” Pályamű volt: „egy” arany jutalmat nyert s megjelent a „Tavaszcímű Almanachban. Azóta nagyon sokat írtam; hogy mennyit? magam sem tudom biztosan megmondani.

*

Jókai Mór körülbelül 300 kötetre terjedő szépirodalmi kincscsel gazdagította magyar irodalmunkat; s ezen kívül még igen sok mindenféle apróbb munkát írt a lapokba. — Munkáiból magyar nyelven mintegy három millió kötet került a közönség közé. Műveinek egy igen tekintélyes részét lefordították idegen nyelvekre is, nevezetesen angol, német, francia, hollandi, dán, svéd, lengyel, orosz, finn, olasz, spanyol, cseh, román, szerb, szláv, horvát- és török nyelve.

hez áttétele egyebet nem jelent, mint azt, hogy a vádlóból vádlott lett.

Mint értesülünk, a kisebbségi véle-ményt Czecz Károly alparancsnok vette védelmébe, de mivel nézetét érvényre nem juttathatta s a költségek az ő ellen-zése dacára az egylet pénztárából fede-zendőknék állapítottak meg, — nemcsak alparancsnoki állásáról, de egyleti tag-ságáról is leköszönt. Amit elég kár volt tennie, mert mindenestre többet használt volna a közügynek az egyletben maradá-sával, mint azzal, hogy lemondásával megkezdje az egylet feloszlásának sajná-latos munkáját.

Miként fog eldőlni a törvényszék előtt ezen mindenestre érdekes dolog, arra magunk is nagyban kíváncsiak va-gyunk.

Emeljünk emlékszobrot

Klapka György tábornoknak!

Dicső szabadságharcunk egyik legfénye-sebb alakjának, Klapka tábornoknak, jeltelen sírjára híván fel honfitársaink figyel-mét, egy felállítandó síremlék költségeire való gyűjtés megindításakor oly széles kör-ben megnyilatkozott a kegyeletes hála érzete az elhunyt halhatatlan hős iránt, hogy a bizottság a sokoldalu biztatásnak engedve elhatározta, miszerint a gyűjtést immár ki-terjeszti a Klapka tábornoknak Komárom-ban, fényes hadvezéri szereplése színhelyén emelendő emlékszobor költségeire is.

Klapka György szelleme nem szorul ugyan emlékre. Örök időkre világít az, mint a nap, mely kisugározza áldásos fényét és melegét. Halhatatlan a névtelen hős is, ki életét a szabadság szent eszméjének szent-elt; minden idő előtt nagy az ő neve, ki ezeket vezetett, buzdított és lelkesített a világeszme érdekében.

Ő nem szorul emlékoszlopra, de igenis szükségét kell, hogy érezzük mi, kik az élet realismusában rászorulnak minden emlékre, hogy lelkünk impulzust, elménk örök tanu-ságot merítsen a multakból.

Klapka tábornok, Komárom hős védője hazája földjében jeltelen sírban nyugszik. De kegyeletünk ott őrködik a sírnál, kegyele-tünk nemcsak síremléket, de fényes emlék-szobrot is fog emelni a dicső elhunytaknak.

E szótartó fog válni és nem kétel-kedünk benne, hogy minden magyar hazafi hozzá fog járulni ama óhajunkhoz:

Emléket a halhatatlan hősnek, emléket Klapka tábornoknak!

Hogy a gyűjtés szigoruan ellenőrizhető legyen, a bizottság akként intézkedett, hogy a gyűjtőívek számozassanak és a budapest-terezvárosi pénztár bélyegzőjével megjelöl-tessenek. Tehát egyedül az a gyűjtőív tekint-hető hivatalosnak, mely a nevezett pénztár bélyegével van ellátva.

A gyűjtött összegek átvételére egyedül a budapest-terezvárosi takarékpénztárt hatal-mazta fel a bizottság. Hazafias tisztelettel kérjük tehát, a pénzt közvetlenül a „Buda-pest-terezvárosi takarékpénztár, Budapest, Andrásy ut 5. szám“ címére elküldeni.

Azonban az ellenőrzés csak akkor ejt-hető meg pontosan, ha a számozott gyűjtő-ívek a bizottsághoz visszakérülnek. Azért kérjük a gyűjtőíveket a „Klapka-emlék bizottság irodája“ címére, Budapest, V. Gyapjú-utca 10. alá ha üresen is, ajánlott levélben visszaküldeni.

A takarékpénztárban begyűlt pénzössze-geket a hírlapokban fogja a bizottság nyug-tázní.

A magyar nemzet kegyelet-érzetében és lelkesültségében bizva küldjük im szét a gyűjtőíveket. A szegény ember filléreivel, a gazdag nagy adományával kerüljenek azok vissza minél hamarabb, hogy nemcsak fényes emlék hirdesse a magyar nemzetnek halhatatlan hős fia iránt még a siron tul is táplált halálját.

Hazafias üdvözléssel

Budapest, 1893. november havában.

A Klapka-emlék bizottsága nevében:

Tuba János **Gonda József**
Komárom város orszgy. képviselője. a bizottság titkára.
a bizottság elnöke.

„A Jókai Mórok.“*)

Mikor ezelőtt harmincz évvel — az anyám megengedte, hogy elolvashassam Jókainak a „Török világ Magyarorszá-gon“ című regényét, már a tizedik sor-nál csalódva tettem le a könyvet, mint

*) Irta Mikszáth Kálmán s Jókai Mór 50 éves irói jubileumán felolvasta Csillag Teréz.

az a gyermek, aki észrevette, hogy rá-szedték.

— Ilyent én is tudok írni — azt mondta az anyám:

— Hát csak írj ilyent.

*

Olyan mesterkéletlen volt a nyelve, annyi a természetesség az eszejárásában, mintha az enyém lett volna harminc esz-tendő előtt. Azután egyre próbálkoztam. Harminc év óta azt csinálom szakadatla-nul, mint mikor a mesékben az anyai szó ígérete megfog valakit és ott hagyja egy lehetetlen munkánál: „Hát csak írj ilyent.“

És most is harminc év multán, ha elém vetődik az a tiz sor, csüggedten só-hajtok föl: „Igy írni én sohasem fogok tudni!“

Most, harminc év múlva megint ily könnyelmű mondásba keveredtem. Erről a felolvasásomról volt szó s akkor azt mondtam: Szívesen írok Jókairól, mert ugy ismerem, mint a tenyeremet. Hej, ha akkor valami jó szellem azt mondta vol-na: Hát tudnád-e a tenyeredről felolva-sást tartani?

Felolvastam a családom előtt ne-hány ötletet, mi-egymást Jókairól, mint mikor az új ruhát próbálgatják, jó lesz-e?

Egyszer csak közbeszólt a tiz eszten-dős fiam, letéve a Jókai könyvét: „Eze-ket én már mind hallottam!“ „Kitől, te buksi?“ — fordultam felé. „A Zsuzsi sa-kácsné beszélte“, volt a felelet. Behívtuk Zsuzsit. Nagy volt a gyanu, hogy olvasta a kéziratomat.

„Honnan tud maga annyit Jókairól?“ Zsuzsi vállat vont: „Csak tud egyet-mást az ember. Jaj, lelkem uram, ugy nézzen meg engem, hogy ezelőtt egy bankárnál voltam házvezetőnő és a kisasszony min-denre megtanított.“

„És a kisasszony kitől tanult?“

„A kisasszonynak volt egy huszár-kapitány udvarlója, a ki a bolondulásig szerette Jókai urat.“

„Hát a huszárkapitány hol szedte ezeket a szép dolgokat?“ kérdeztem to-vább.

„Annak meg az anyja egy herceg-asszonynál volt felolvasónő, ott Jókait gyakorta olvasta.“

— Ha tovább akartam volna firtatni, szaladhattam volna a hercegasszony után, de hiába, mert a Jókai hire nem kezdő-dik, nem végződik sehol.

A Jókai-kultusz befutja az egész or-szágot, terjeszkedő, mint a szederinda és őt mindenki ugy ismeri, mint a saját te-nyerét. Én is. Semmi újat sem tudok hát róla mondani, mit tegyek már most? Le-rajzoljam őt magát? alakját, arcát, szelid, kék szemét, mélabus, gyöngéd hangját? De hiszen őt perc múlva e helyen fog-úlni; látni és hallani fogjuk őt. Elmond-jam talán, hogy kicsoda Jókai? — ki ne ismerné? talán az esztetika fapáripájára ülve, botorul arról kezdjek beszélni, ho-gyan kellett volna megírnia, a mit írt? De mondotta-e már valaki az erdőnek: Csitt, erdő, ne ugy zugj, a hogy zugsz, hanem emigy! Volute már oly ostoba, a ki rákiáltott a patakra: Megállj, ne ka-nyarogj oly szeszélyesen és ne csacsogj! Ereink zugása, folyamaink hömpölygése hallik Jókai írásában. Mintha nem is em-ber írta volna ezeket, hanem a földből nőnének, mintha millió ember, millió éj-szakájának álmait beszívna az anyaföld, azután ezekből az álmokból csodálatos történetek fakadnának és minden ember magára ismer: hiszen ez már járt vala-mikor a fejemben!

Igazán én sem mondhatok semmi újat Jókairól, ami az önök fejében ne lett volna. Ennek talán én is oka va-gyok, de önök is. Ezen hát segíteni kell. Legyenek tehát, kérem, elkészülve valami rettenetesre. A legrendkívülbb eszközöz-kell folyamodnom: el fogom önöket szaki-tani Jókaitól. Egy csodatevő hatalomnak parancsolom, hogy helyezze önöket a huszonkettedik századba, de Jókait egy-előre hagyja itt, ő magától is oda fog érni.

A huszonkettedik században vagyunk. Én pedig egy akkori akadémikus koponyáját elkölcsönözve, felolvasom irodalom-történeti tanulmányomat:

Tisztelt hölgyeim és uraim!

Önök jól tudják, hogy őseink milyen hitvány papírra nyomták könyveiket, ugy, hogy a 19. és 20. században nyomtatott könyvek mind elenyésztek, a mi igen sok súlyos galibát okoz bizonyos tények meg-állapításánál. Igy a leghomályosabb a tizenkilencedik századbeli Jókai-mitosz.

Ki volt, mi volt Jókai? Ez eldönthe-tetlen kérdés. Feljegyzés szerint Jókai Mór a nagy magyar király, Ferencz József idejében élt. Sok adat van erre, de még sem lehet bízonyítani, hogy ő írta volna e ránk maradt csodálatos műveket. Le-het-e egy embernek ennyit írnia? Két,

három ember írhatta azokat. De itt vi-szont az a kérdés toladodik föl, miként írhatott több ember oly egyformán, egy fantáziával, ámbár nem hozhat-e két körtefa ugyanolyan ízű gyümölcsöket? Az bizonyosnak látszik, hogy nem egy ember írta ezeket a műveket. Az akkori hiányos, felületes világban még az akadá-mián is megessett, hogy kiadott egy érte-kezést, a melyben két angol Litt egy Littnek volt elé állítva. Meglehet, hogy ez akkor szokás volt, ily csinálhattak két vagy több Jókaiából egy Jókait. A mi őseink pazarok voltak. Mi most őt Jókaival dicsekednénk, ha egy Jókaink volna.

Már a huszonegyedik század iroda-lomtörténetései gyanakodtak azon, vajjon egy ember írta-e a Jókai-regényeket. Nyomoztattak, kutattak római feljegyzéseket, és Jókai Mórokat találtak. Egyet, aki Komáromban született 1825-ben. Ez sem-miesetre sem lehetett az a Jókai, akit 1892-ben Oravicán képviselővé választot-tak, vagy ha az volt, semmiesetre sem írhatta ezeket a műveket.

Találtak egy másik Jókai Mór-t, aki-ről egy akkori tekintélyes folyóirat, a „Budapesti Szemle“ azt állította, hogy orosz regényeket ír. Ez megint nem lehetett az, akinek műveiért százezer forint honoráriumot ajánlott föl a nemzet. Egyéb-iránt ez a százezer forint is csak hőbor-tos mese, mert adatok vannak abból a korból, hogy a magyarok könyviszonyban szenvedtek.

Találtak végre egy Jókait, aki 1848-ban revolúciót csinált. De lehet-e azonos azzal a Jókaival, aki a trónörökös-sel együtt könyvet szerkesztett? Egy régi írónk a borcsinálásról írott könyvében szintén említi egy Jókai Mór-t, a ki uttörő volt a fillokszera írtásában a Svábhegyen volt szőlőjében a 19. században. De már, hogy ez a gyöngédlelkű költő valamikor ölt volna, ha csak fillokszerát is, azt föl-tenni éppen nem lehet.

Egy híres orosz természettudós íra-taiban hasonlóképpen egy Jókai Mór fordul elő, aki elsőnek fedezte föl az Androméda-csillagot, és nemrégén Génua-ban találtak föl egy görög képet, ame-lyen egy kártyakompanya volt lefestve. Egy fakó lajstromból megállapítható, hogy egyik szenvedélyes kártyás a képen Jókai Mór.

Mindezen Jókai Mórok általános zür-zavart idéztek elő a Jókai-mitoszban, mig végre nekem sikerült a kétszázéves pamfletszerű könyvben a következő pasz-szust felfedeznem:

„Jókainak két feje volt, egy nyári feje és egy téli feje.“ Hah, kiáltottam örömtől ittasan, ez sokat megfejt, ha nem is mindent. Jókait tehát már abban a korban is, amikor állítólag élt, két fej-jel képelték az emberek, minthogy egy fejjel nem bírta volna azt a sok történe-tet kigondolni.

Tehát mi következi ebből? Bizonyára nem az, hogy két feje volt, mert kétféjű emberek sohasem voltak, hanem inkább az, hogy az egész Jókai egy kép-zelt alak, épp ugy, mint őseinknél a sárkány, a griff. Jókai Mórok lehettek talán egy falura valók, de Jókai, igazi Jókai, akit e művek alkotójának tarthat-nának, bátran ki merem mondani — soha-sem élt, mindez csak képzelet.

Hogy miképpen keletkeztek a tündérművek, az más kérdés, amely ta-lán kívül esik értekezésem szűk keretén.

És most jelenjél meg ismét, szellem! Vedd le nyakamról a huszonkettedik századbeli akadémikus koponyáját és térj vissza a t. közönséggel együtt oda, ahon-nan elhoztál.

... Bocsánatot kérek e tréfiért. Mél-tóztassék elhinni, nem az akadémikusokat akartam kicsufolni, hogy azok még két-száz év múlva is milyen alaposak lesznek, csak arra akartam rámutatni, hogy milyen csodálatos emberrel állunk szemben Jókai-ban, magam is sokszor eltűnődtem azon, mikor írja azt a temérdek könyvet és mire kifejem, mennyi nap huszonnégy órájából telik ki a magyarázat, előáll a másik talány; mikor tapasztalhatta azt a sok mindent, amit leírt. És hány-szor írt le olyat, amit látni, megfigyelni kellett volna; mikor látta, hallotta ő, azt aki emberek közé sohasem járt, hisz nem volt arra ideje. Ki tudja?

A pávának száz nagy szeme van a tollán, csak két apró szeme a fején. A páva tollán a szemeket mindnyájan látjuk, de az nem lát velük. Jókai szemei senki sem lát, de ő lát velük ...

Ingatlan birtok változások.

A sz.-s o m l y ó i kir. járásbíró-ság terüle-tén. Özv. Orosz Vasaláné megvette Orosz Má-ria s társai badacsoni 1 beltelekét 100 frtért; Bálint András és neje Boné Gál Sándor s társai ballai 1 szántóját 180 frtért; Simon Togyer Ha-jós Anna bogdánházai összes birtokát 110 frtért; Festő Nyikulájá Anyiszia és neje ajándékba kapta Festő Anyiszia boronamezői összes birtokát; But kován Nuc s Togyeri megvette Leach Floaré és Parászka ellyüsi 1 beltelekét 2 szántóját 200 frtért; Gál Nyiszor ajándékba k. Gál Gliga györ-teleki 2 beltelekét; Lupó Togyer s Togyeri Gyurki megvette Lupó Mitru Morár gyümölcsé-sesi 1 szántóját 100 frtért; Krizsán Nuc s Fli Blága Mitru Onuculj gyümölcsésesi 1 beltelekét 100 frtért; Ficz Ilé Lupu Mitru Vonoje gyümöl-csésesi 1 kaszálóját 100 frtért; Szilágyi (Márton) Gligor örökölte Makova József halmosdi összes birtokát; Heller Áron megvette S rkadi Gyula és neje horváti 2 beltelekét 1000 frtért; Bordás György és neje Szentkirályi Lajr-né hosszumezői 1 beltelekét 370 frtért; Galló Imre Hary Rozália hosszumezői 1 erdőjét 300 frtért; Gál Ferencz Gál Miklós ilosvai 1 szántóját 150 frtért; Németi Ferencz özv. Ballai Mihályné ilosvai 1 beltelekét 395 frtért; Borzasi Bálint és neje Fazakas Bor-bála ippi 2 beltelekét 220 frtért; Boboly Krecsun örökölte Boboly Nyikuláj jaazi összes birtokát.

A z i l a h i kir. járásbíró-ság területén. Özv. ifj. Juhász Ferencné megvette Asztalos Sándor és neje zilahi összes birtokát 600 frtért; Kiss B György és neje Néveri László és társa zilahi házát 200 frtért; — Prodán Todora Terhes Simon várteleki összes birtokát 450 frtért; dr. Weiczner Márton örökölte Vidovics Mária zilahi házát 4000 frtért; Bazala Ferdinánd és neje megvette Kö-vendi Károlyné zilahi házát 460 frtért; Kiss Fe-rencz Mihály ifj. Bánkó K. L. János sámsoni külsőségét 150 frtért; ifj. Erdei Mihály zilahi összes birtokát 800 frtért; Czell Lőrincz Unguru-sán Nyikuláj mejrádi összes birtokát 200 frtért; Szűcs Juon és neje Gaborek Vilhelur és neje pusztarajtolei összes birtokát 150 frtért.

Különfélék.

— Olvasóinkhoz. Lapunk két első számát minden régi előfizetőinknek megküldjük, — a további számokat azonban már csak azok részére küld-jük meg, a kik az előfizetési pénzt beküldik, vagy a lap tovább küldése iránt intézkednek. Kérjük azokat, akik lapunkat jövőre járatni nem akarják, hogy a címekre érkező lapot küldjék vissza.

A „Szilágy-Somlyó“

kiadóhivatala.

— Változás a járásbíró-sági kerületen. Az igazságügyi miniszter elrendelte, hogy már f. évi február 1-től kezdve Bá-don, Balla, Oláh Baksa és M. G. o r o s z l ő eddig a sz.-s o m l y ó i kir. járásbíró-bíró-sághoz tartozott községek a zilahi kir. járásbíró-ság. — Kis- és Nagy-Der-zsida és Zálnok eddig a tasnádi kir. járásbíró-sághoz tartozott községek pedig, ugyanazon időponttól kezdve, a szilágy-som-lyói kir. járásbíró-ság illetékességi körébe vétessenek átál. A nevezett községek telek könyvi ügyei is igen természetesen az új illetékesség szerint fognak átvitetni.

— Kinevezés. Harmath János, zilahi kir. törvényszéki segédtelekönyvvizetőt az igazságügyminiszter a tésoói kir. járásbíró-sághoz telekönyvvizetővé nevezte ki.

— Eljegyzés. Biró Boldizsár, birtokos, jegyet váltott Báthy Terika kisasszony-nal, Báthy Zsigmondnak, a nagykarolyi dohányberváltó hivatal főnökének leányával.

— A polgári házasság ellen. Szombaton — vizkereszt napján — a rom. kath. egy-ház a polgári házasság ellen indított akció tárgyában népes gyűlést tartott Trusza La-jos esperes-plébános elnöklöte alatt, mely gyűlésen sok katolikus családfo vett részt. E gyűlés elölökészlet volt a közelebb Buda-pestben tartandó rom. kath. nagygyűlére, melyen városunkból többen vesznek részt.

— Sz. Somlyó város felirata Jókai Mórhoz csinos kiállításban, a közgyűlésből küldetett meg. Jókainak Posner fiatal frstő által készített 1843 iki arcképe volt a fel-iraton fölül, annak végén pedig a nagy költő jelenlegi arcképe, a város színes pecsét-jével.

— Számadás. A szilágy-somlyói nőegy-let karácsoni estélyének bevétele volt be-lépő díjakból és felülfizetésekéből 57 frt. — az adakozó iven begyűlt 49 frt 50 kr. Az estélyen bevétel 94 frt 35 kr. Összes bevé-tel tett 200 frt 85 krt. Ezzel szemben föl merült 154 frt 07 kr. kiadás. Tiszta jöve-delem maradt 46 frt 78 kr. A rendező bi-zottság.

— Népesedési mozgalom Szilágy-Som-lyón az 1893-ik évfolyamán született rom. cat. vallású 84, meghalt 59, egybekelt 13 pár, — ev. ref. vallású született 41, meg-halt 33, egybekelt 10 pár, — gr. kath. vallású született 46, meghalt 19, egybekelt 6 pár, — izraelita vallású született 26, el-halt 15, egybekelt 9 pár. Összes szülöttek száma 197, az elhaltaké 126, — és így az elmúlt 1893-ik évben városunk lakossága 71-el szaporodott, a beköltözötteket nem számítva.

— **Jókai adományai.** Jókai Mór írói működése 50 éves jubileuma alkalmából a következő adományokat tette: A hírlapírói nyugdíjintézetnek 2000 koronát, az írói segélyegyesületnek 2000 koronát, a Kisfaludy-társaságnak 2000 koronát, a Petőfi-társaságnak 2000 koronát és a képzőművészeti társaságnak 2000 koronát adományozott.

— **Új lap.** Debrecenben „Debreceni Lapok” cím alatt új évtől új társadalmi hetilap indult meg. Főszerkesztő Jánossy Zoltán, felelős szerkesztő Than Gyula.

— **A kolozsvári pénzüzetek** erdő üzetét megfelelő nagyobb tőkével rendelkező fővárosi pénzüzetek veszik át s ennek folytán az erdő üzlettel eddig lekötve volt mintegy másfél millió forint tőke szabadulna fel, mely körülmeny a kolozsvári üzetvilágra s a kolozsvári pénzüzetekkel üzleti összeköttetésben álló vidéki kereskedő és gazdák közönségre is nagy megnyugtató hatással van.

— **Borvizsgáló bizottság.** A földmivelésiügyi miniszter a mesterséges borok készítésének és forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló 1893. évi XXXIII. t. cz. alapján a Kolozsvárt felállítandó állandó borvizsgáló bizottság tagjaivá Makray Domokos kataszteri becselő biztost, Macskássy Pál árvászéki ülnököt, Vörösi Sándor kolozsmonostori gazdasági tanintézeti igazgatót és Weisz József az erdélyi pinzeegyület igazgatóját, titkárrá pedig Csáky József grófot, a kolozsvári vegyikísérleti állomáshoz beosztott vegyészét nevezte ki.

— **Jókai és a prágai menyecske.** Egy prágai szép asszony annyira megszerette Jókai regényeit, hogy képes volt érette magyarul megtanulni, csak hogy eredetiben olvashassa. Ennek a szép menyecskének az az óhajta volt, vajha ő egy arcképet kaphatna az ő imádtott írójától. Jókai egy barátja útján tudomására jutván a szép asszony forró óhajtaának, elküldötte neki arcképét, melyre sajátkezűleg azt írta: „Az asszony szívbe nem lehet annyi keserűséget önteni, hogy a mi édes volt benne, keresztül ne érezzék rajta.”

— **Árverés.** E hó 22-én a rendőrkapitányi hivatalnál több tárgy kerül árverés alá, köztük egy talált arany gyűrű, melynek eddig gazdája nem jelentkezett és két revolver, melyek értéken alul is elárvereltetnek.

— **Szilágy-Csehben** az állami iskola tanítótestülete a nagyvendéglő termében sok élvezetet nyújtó, érdekes műsoru zártkörű estélyt rendezett a szegény tanulók felruházása javára. 1) Durnertől a „Viharban” gyönyörű variációkban gazdag dalt, éneklé nagy szabatosággal a férfikar, vezényelve Bardócz Pál áll. isk. igazgató által. 2) „Jóteknység”, Ábrányi Emilől, szavalta Vincze Ilona k. a. Oly kedves hanghordozással adta elő, hogy előadása a legzárkózottabb szívbe is melegséget öntött. Sürrü taps jutalmazta érte. 3) „Kossuth nóta” Lányi Ernőtől, éneklé a férfikar, ugy ezt, mint minden következő számát, megújraza a közönség. 4) „Felolvasás”, tartotta Benkő Albert ref. s. lelkész. A humornak oly bő forrása bugyogott a pompásan összeállított s élvezetesen kidolgozott csevegésben, hogy folytonos derűtségben tartá a közönséget. 5) „Népdalok”, éneklé a férfikar. 6) „Az orr”, Peterdi monologját sok routinnal, frappans tapsvihar közt Papp László adta elő. 7) „Marseillaise”, énekelte a férfikar. A műsor után tánc következett, melynek csak a reggeli óra vetett végett. Részt vettek benne: dr. Bartha Lajosné, Bodor Béláné, Bölönyi Erzsike, Diószegi Albertné, Elekes Kálmánné, Félegyházi Berta, Grósz Gizella. Hant Ida, Khotzen Klára, Stern Róza és Helén, Vincze Ilona és sok mások.

— **Csaló ügynökök.** Szilágyvármegye alispánja a gazdák közönség érdekeinek megóvása céljából következő rendeletet bocsátotta ki valamennyi főszolgabíró és polgármesterhez. Miután gazdasági gépek eladását közvetítő ügynökök a gazda közönséget gyakran tévedésbe ejtve, érzékenyen megkárosítják, indíttatva érzem magamat arra, hogy a t. főszolgabíró és polgármester urak útján vármegyénk gazda közönségét az utazó gép-ügynökök gyakori szédeltéseire figyelmeztessim s a t. főszolgabíró és polgármester urakat az ily szédeltő gép-ügynökök ellenében a szükséges intézkedés megtételére felhívjam. Ugyanis egész sereg olyan gép-ügynök járja be az országot, nem kerülvén el vármegyénket sem, a kik hogy minőségileg csekélyebb értékű, sőt a legtöbbször egészen silány gépeiken tudhassanak, a m. kir. államvasutak gépgyárának jó hírnevét kihasználják és a gazdák közönség jóhiszemiségével visszaélve a szédeltésnek azon módját üzik, hogy — igen gyakran hamis meghatalmazás felmutatásával is — magukat a m. kir. államvasutak gépgyára, vagy ennek vezérügynöksége által kiküldött

közönség gyanánt mutatják be, ezen ál-minőségben silány gépeiket a tévedésbe ejtett gazdák közönségre reá tukmálják, de az adásvételi szerződésben célszerűen sem a gyárnevét, sem pedig a gyártmány eredetét nem jelölik meg. A vevő, a ki többnyire foglalt és váltó elfogadmány adásával is magát lekötötte, csak akkor tudja meg, hogy tévuttra vezették, elámitották, megcsalták, midőn a gép már hozzá megérkezett. A gazdák közönséget ily szédeltők által való megcsalás és megkárosítás ellen megóvando, felhívom a t. főszolgabíró és polgármester urakat, hogy az egyes gazdákat figyelmeztetni sziveskedjenek az immár rendszeressé vált szédeltésekre s arra, hogy a m. kir. államvasutak gépgyára készítményeinek elárúsítására kiküldött közönség, közjegyzőileg hitelesített meghatalmazásával vannak ellátva, óvakodjanak tehát az ily hitelesített meghatalmazást felmutatni nem tudó ügynökökkel szerződésre lépni s igyekezzenek az ily szédeltőket, kik annélkül, hogy meghatalmazást tudnának felmutatni, magukat a m. kir. államvasutak gépgyára vagy ennek vezérügynöksége által kiküldött közönségként mutatja be, a hatóságnak bejelenteni, másfelől a t. főszolgabíró és polgármester urak is igyekezzenek az utazó gép-ügynököket figyelemmel kísérsni s a szédeltők ellenében a legnagyobb eréllyel eljárni. Zilah, 1893. december hó 28. Szikszai Lajos, kir. tanácsos, alispán.

— **Figyelmeztetés.** Felhívjuk olvasóink figyelmét a „Mutual” biztosító társaságnak mai számunkban megjelent hirdetményére. A „Mutual” köteles zárszámláit mindazon kormányoknak, melyeknek államaiban működik, minden évben bemutatni. Nuszbaum Mihály, az intézet tisztviselője, jelenleg városunkban tartózkodik s biztosításokat elfogad.

— **Apróságok.** A gondos férj. Kedves feleségem, menjünk át a tulsó oldalra. — Miért? — Mert itt jön egy divatárú üzlet, az orvos pedig eltiltott neked minden izgató dolgot.

— **A.: Mit, te főnyereményt csináltál,** hiszen akkor kifizetted az adósságaidat. — **B.: Dehogy,** csak részletet fizettem mind egyiknek. Nem akartam, hogy a guta üsse meg őket az örömtől.

— **Lélekvándorlás.** A gazdag paraszt kieszi a lapokból a lélekvándorlás elméletét és azon tünődik, hogy mi lesz belőle halála után.

— **Tudod — szól a béresének — csak** ökör nem szeretnék lenni.

— **Ugy-e meguntad már — hangzott a** kétségbeesztő válasz.

— **Célzás — Honnan való maga,** Bundás Miska?

— **Kassáról való, káplár ur.**

— **A hol a híres sonka terem t**

— **Onnan.**

— **No, majd meglátjuk.**

— **Henneberg G.** (cs. kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben, a privátmegrendelők lakására közvetlenül szállit: fekete, fehér és színes selyemszöveteket, méterenként 45 krtól 11 frt 65 krig postabér és vámentesen, sima, csikos, kockázott és mintázottakat, damasztot, stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 különböző szín s árnyalatban). Minták postafordultával küldetnek. Svájca címzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

Irodalom.

— **A Pallas Nagy Lexikoná-**nak füzetes kiadásából megjelent az 55., 56. és 57. füzet, mint rendszeren, diszes kiállításban s gondosan szerkesztve. Az 55. füzethez külön mellékletül vannak csatolva a Csillagászati műszerek II. lapja (hazai és külföldi csillagvizsgálók műszereivel), a Csinozógépek I. lapja és a Cukorgyártás I. lapja. Az 56. füzet mellékletei a Csillagászati műszerek III. és IV. lapja, a Csinozógépek II. lapja és a Csomók melléklet. Az 57. füzet mellékletei pedig a Csinozógépek III. lapja és a Csipkeverés alapkötetéi I. lapja. A szövegben is rendkívül sok az ábra: a 3 füzetben nem kevesebb mint 143. — A Nagy Lexikon kapható minden könyvkereskedésben füzetenként 30 kr-ával, vagy kötetenként 6 frt-ával. Figyelmeztetjük továbbá olvasóinkat, hogy a kiadórészvénytársaság átvész minden külföldi, valamint elavult magyar Lexikont s érdeklődőknek megküldi kívánatra a nyomtatott cserefelteleteket. A kiadóhivatalnak ezt a nem eléggé méltányolható elhatározását melegen ajánlhatjuk mindenkinek, aki a most már teljesen fölösleges német Lexikonoktól meg akar szabadulni.

Nyomatott Bölöni Sándor gyorssajtóján Szilágy-Somlyón. 1894.

Szerkesztői üzenetek.

H. K. urnak Kolozsvártt. Az előfizetési pénz megérkezett és a lap új címére meg is indult.

K. P. urnak. Zsibó Az elbeszélés nem közölhető. Kérjük olvashatóbb betűket cselekedni, mert a rossz írással nagyon sok bajunk van.

K. P. urnak. Debrecen. Költeménye nem láthat napvilágot. Nincs benne semmi költszet a világon. Gyenge rímekkel öszetoldozott la-

pos próza az egész. Valóban csodálkozunk rajta, hogy nem látja be már, hogy a Pegázuson lovalgolni önnök nem adatott. Mert hogy esetleg egy-két reminiscenciális sor jobba csán hangzik, vagy néhány rimet valahogyan eltalál, az még nem költészet. Szellem kell ahoz. Nem lehet azt furni, faragni, csak teremteni.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

BÖLÖNI SÁNDOR.

Évek óta kipróbált, fájdalomcsillapító házszer, kösvény, csusz és idegbajok ellen.

Kwizda-féle kösvényfolyadék

Kwizda-féle kösvényfolyadék

Kwizda-féle

kösvényfolyadék

Egész palackkal 1 frt o. é., fél palackkal 60 krajcár. — Kapható minden gyógyszerárban. — Főletét: kerül. gyógyszerár Korneuburgban.

Töcsék a védjegye ügyelni s a vételnél háároztan kifejezni:

Kwizda-féle kösvényfolyadék

Előfizetési Felhívás

„KÉPES CSALÁDI LAPOK”

szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap 1894. év folyamára.

Megjelen minden vasárnap, diszes kiállításban, tetszetős borítékkal.

A „Képes Családi Lapok” a legelterjedtebb, legrdiszebb s legolcsóbb képes hetilap, a mely szívet és lelket nemesítő, hasznos és ismeretterjesztő olvasmányokat nyújt a magyar művelt olvasóközönségnek.

A „Képes Családi Lapok” a legmagasabb irodalmi nivón álló lap, mely körül nemzeti irodalmunknak első rangú írói és íróni tömörülnek: így az 1894. évi első szám következő íróktól hoz közleményeket: Jókai Mór: „Hogy is volt ez a dolog?” (Beszély), Beniczky Bajza Lenke: „A sors kockája” (Regény), Tölgyesi Mihály: „A gyémánt gyűrű” (Humoreszk), P. Csorba Ákos, „A Bosporus partján” (Rajz), Stiller tanár: „A füzöröl” (Orvosi cikk.) stb. stb. Költeményeket irtak számba: Komócsy József, Varsányi Gyula, Feleki Sándor dr. A regény mellékletet Lauka Gusztáv irta, címe: „Pásztortűz és lidérefény”. — A képek az új év alkalmából valók, s igen találó rajzok. A mi különös érdeket kölesönöz e számnak az, hogy az abban megjelent közlemények íróinak arcképeit, s sajátkezű aláírásait is veszi az olvasó.

„Képes Családi Lapok” évenként, a szövegbe nyomott több regényt ad, elsőrangú írók tollából.

A „Képes Családi Lapok” két hetenként megjelenő melléklapja, a „Hölgyek Lapja” háztartási és divatrészszel ellátva, teljesen nélkülözhetővé tesz minden más divatlap tartását.

A „Képes Családi Lapok” a fentebb említett szöveg között megjelenő regényeken kívül évenként, több önálló, eredeti, beköthető regényt ad jutalmul előfizetőinek.

S mindezen előnyök dacára, a „Képes Családi Lapok”-nak a „Hölgyek Lapja” című divatlappal és Regénymelléklettel együtt, előfizetési ára csak egész évre 6 forint, fél-évre 3 forint, negyedévre 1 frt 50 kr. Az előfizetési pénzek a lap kiadóhivatalához: Budapest, Nagykorona-utca 20. szám küldendők, amely kívánatra mutatóvényszámokat díjtalanul küld bárkinek, ha az iránt levelezőlapon megkerestetik.

Aki az egész évre szóló 6 forintnyi előfizetési összeget 80 kr csomagolási és postaszállítási díjjal egész évre beküld, annak 4 regényt, — aki félévi 3 frt előfizetési összeget és 40 kr csomagolási és postaszállítási díjjal küld be, annak 2 regényt, s aki 1 frt 50 kr negyedévi előfizetési díjat s 20 kr csomagolási és postadíjat egyszerre küld be, egy eredeti regényt küld ajánlva és díjmentesen jutalmul a kiadóhivatal.

A „KÉPES CSALÁDI LAPOK” KIADÓHIVATALA

5—5 Budapest, V., Nagykorona-utca 20.

Tisztán kölcsönös. — Részvényesei nincsenek.

Az összes nyeremény a biztosítottak javára esik.

A legnagyobb és leggazdagabb pénzüzetet a világon.

Biztosítéki alapja 907 millió frank.

„T H E M U T U A L”

NEW-YORKI ÉLETBIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG

ALAPÍTATOTT 1843.

Biztosít emberéletet legkülönbözőbb és legelőnyösebb módozatok szerint.

Prospektusokkal és tüzetesebb felvilágosítással szolgál az

Erdélyrészi aligazgatóság

Kolozsvártt, Belhid-utca 16. sz. alatt.